Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Biblia Latina - Cod. Aug. perg. 154

[Reichenau ?], [14. Jh.]

Liber Thobie

urn:nbn:de:bsz:31-42065

Visual Library

divinarum scripturarum secantes hi-
agiographa memorant in mathatipa
runt. Feci satis desiderio vestro, non tamen
meo studio. Arguunt enim nos hebreorum
studia et imputant nobis contra suum cano-
nem latinis auribus ista transferre. Sed
melius esse iudicans phariseorum displi-
cere iudicio et episcoporum iussionibus deservi-
re institi ut potui. Et quia vicina est chal-
deorum lingua sermoni hebraico, utri-
usque lingue peritissimum loquacem re-
periens unius diei laborem arripui.
Et quicquid ille mihi hebraicis verbis expres-
sit, hoc ego accito notario sermonibus
latinis exposui. Orationibus vestris merce-
dem huius operis compensabo, cum gratum
vobis didicero me quod iubere estis dignati
complesse. In anno sexto Ezechie regis
Salmanasar rex assyriorum capta
Samaria cum rege eius Osee transtu-
lit Israel in Assyrios, et collocavit eos
in Ala et in Abor iuxta fluvium Gozan
in civitatibus medorum. Liber Thobie ser-
monum filii Tobyel, filii Ananyel,
filii Aduel, filii Gabyel, filii Asyel,
filii Gabaliel, ex tribu Neptalym,
qui captivus ductus est in diebus Sal-
manasar regis assyriorum. Explicit
prologus. Incipit liber Thobie.

Thobias ex
tribu et civita-
te Neptalim,
que est in superiori-
bus Galylee
super Naason,
post viam
que ducit ad
occidentem, in sinistro habens civitatem
Sephet. Cum captivus esset in diebus
Salmanasar regis assyriorum, in captivita-
te tamen positus, viam veritatis non dese-
ruit, ita ut omnia que habere poterat cot-
tidie concaptivis fratribus qui erant ex
genere suo impertiret. Cumque esset iuni-
or omnibus in tribu Neptalim, nichil
tamen puerile gessit in opere. Denique cum
irent omnes ad vitulos aureos quos Ierobo-
am fecerat rex Israel, hic solus fugiebat
consortia omnium; et pergebat ad Ierusalem ad
templum domini, et ibi adorabat dominum
deum Israel, omnia primitiva sua et decimas
suas fideliter offerens, ita ut in tercio
anno proselitis et advenis ministraret
omnem decimationem. Hec et his similia
secundum legem dei puerulus observabat.
Cum vero factus esset vir, accepit uxorem An-
nam de tribu sua, genuitque ex ea fi-
lium, nomen suum imponens ei. Quem ab
infantia timere deum docuit, et abstine-
re ab omni peccato. Igitur cum per captivitatem de-
venisset cum uxore sua et filio in civita-
tem Ninive cum omni tribu sua, et omnes ede-
rent ex cibis gentilium, iste custodivit
animam suam, et numquam contaminatus est
in escis eorum. Et quia memor fuit domini
in toto corde suo, dedit illi deus gratiam
in conspectu Salmanasar regis, et de-
dit ei potestatem quocumque vellet ire, ha-
bens libertatem quecumque facere voluisset. Per-
gebat enim per omnes qui erant in captivitate
et monita salutis dabat eis. Cum autem
venisset in Rages civitatem medorum, et ex
hiis quibus honoratus fuerat a rege
habuisset decem talenta argenti, et cum
multa turba generis sui Gabelum ege-
tem videret qui erat ex tribu eius,
sub cyrographo dedit illi memoratum
pondus argenti. Post multum vero temporis

mortuo salmanasar rege cum regnaret
sennacherib filius eius pro eo, et filios
israel exosos haberet in conspectu suo, tho-
bias pergebat per omnem cognationem
suam et consolabatur eos, dividebatque
unicuique prout poterat de facultatibus suis.
Esurientes alebat, nudisque vestimen-
ta praebebat, et mortuis atque occisis se-
pulturam sollicitus exhibebat. Denique
cum reversus esset rex sennacherib fugiens
a iudea plagam quam circa eum deus fece-
rat propter blasphemiam suam, et iratus
multos occideret ex filiis israel, tobias
sepeliebat corpora eorum. At ubi nuntiatum
est regi, iussit eum occidi, et tulit omnem
substantiam eius. Tobias vero cum filio suo
et cum uxore fugiens nudus latuit, quia
multi diligebant eum. Post dies vero
xlv occiderunt regem filii ipsius. Et reversus
est thobias ad domum suam, omnisque fa-
cultas eius restituta est ei.

II

Post haec vero cum esset dies festus domini et factum
esset prandium bonum in domo tho-
biae, dixit filio suo: Vade et adduc ali-
quos ex tribu nostra timentes deum ut
epulentur nobiscum. Cumque abiisset, reversus
nuntiavit unum ex filiis israel iugula-
tum iacere in platea. Statimque exiliens de
accubitu suo, relinquens prandium ieiu-
nus pervenit ad corpus. Tollensque illud por-
tavit ad domum suam occulte, ut dum
sol occubuisset caute sepeliret illud. Cum-
que occultasset corpus, manducavit panem
cum luctu et tremore, memorans illum
sermonem quem dixit dominus per amos prophetam:
Dies festi vestri convertentur in lamentatio-
nem et luctum. Cum vero sol occubuisset, abiit
et sepelivit eum. Arguebant autem eum omnes
proximi sui dicentes: Iam huius rei causa

interfici iussus es, et vix effugisti mor-
tis imperium, et iterum sepelis mortu-
os? Sed tobias plus timens deum quam
regem rapiebat corpora occisorum et
occultabat in domo sua, et mediis
noctibus sepeliebat ea. Contigit autem
ut quadam die fatigatus a sepultura
veniens domum iactasset se iuxta pa-
rietem et obdormisset, et ex nido hirundi-
num dormienti illi calida stercora in-
siderent super oculos eius fieretque caecus.
Hanc autem temptationem ideo permisit
dominus evenire illi, ut posteris daretur
exemplum patientiae eius, sicut et sancti iob.
Nam cum ab infantia sua semper deum
timuerit et mandata eius custodierit,
non est contristatus contra deum quod plaga caecitatis
evenerit ei, sed immobilis in dei timore per-
mansit, agens gratias deo omnibus diebus vitae
suae. Nam sicut beato iob insultabant re-
ges, ita isti parentes et cognati eius ir-
ridebant vitam eius dicentes: Ubi
est spes tua pro qua elemosinas et sepulturas
faciebas? Tobias vero increpabat
eos dicens: Nolite ita loqui, quoniam
filii sanctorum sumus, et vitam illam expe-
ctamus quam deus daturus est his qui fidem
suam numquam mutant ab eo. Anna
vero uxor eius ibat ad textrinum opus
cotidie, et de labore manuum suarum vi-
ctum quem consequi poterat deferebat.
Unde factum est ut hedum caprarum accipiens
detulisset domum. Cuius cum vocem balantis
vir eius audisset, dixit: Videte ne for-
te furtivus sit; reddite eum dominis
suis, quia non licet nobis aliquid ex furto
aut edere aut contingere. Ad haec uxor
eius irata respondit: Manifeste va-
na facta est spes tua, et elemosinae tuae

nu parierunt. Atq hus talis hi
cemodi ubis exprobrabat ei. III

Tunc thobias ingemuit et
cepit orare cum lacrimis di
cens. Iustus es dne et omnia iudicia
tua iusta sunt et omnes uie tue mia
et ueritas et iudicium. Et nunc dne me
mor esto mei et ne uindictam sumas
de pctis meis neq reminiscaris
delicta mea ul parentum meorum quia
non obediuimus preceptis tuis et tradi
sumus in direptionem et captiuitatem et
mortem et in fabulam et in improperium
omnibz nationibz in quibz dispsi
sti nos. Et nunc dne magna iudi
cia tua quia non egimus scdm precepta
tua et non ambulauimus sinceriter cora
te. Et nunc dne scdm uoluntatem
tuam fac mecum et precipe in pace re
cipi spm meum. Expedit enim mi mo
ri magis quam uiuere. Eadem itaq die con
tigit ut sara filia raguel in ciuitate
medorum et ipa audiret improperium ab
una ex ancillis patris sui quoniam tradita
fuerat uii uiris et demonium no
mine asmodeus occiderat eos mox ut
ingressi fuissent ad illam. Ergo cum
pro culpa sua increparet puellam
respondit ei dicens. Amplius ex te non
uideamus filium aut filiam sup terram
interfectrix uirorum tuorum. Numquid et me
occidere uis sicut etiam occidisti uii
uiros. Ad hanc uocem perexit in super
ius cubiculum domus sue et tribz diebz et
tribz noctibz non manducauit neq bibit
sed in oratione persistens cum lacrimis dep
cabatur dm ut ab isto improperio li
beraret eam. Factum est autem tercio die cum
compleret orationem benedicens dominum dixit

Benedictum est nomen tuum ds patrum nrorum
qui cum iratus fueris misericordiam facies et in
tempore tribulationis peccata dimittis his
qui inuocant te. Ad te dne faciem me
am conuerto ad te oculos meos erigo. Pe
to dne ut de uinculo improperii huius ab
soluas me aut certe desup terram eri
pias me. Tu scis dne quia numquam concupi
ui uirum et mundam seruaui animam
meam ab omni concupiscentia. Numquam cum lu
dentibz miscui me neq cum his
qui in leuitate ambulant participem me
prebui. Uirum autem cum timore tuo non
cum libidine mea consensi suscipere. Et
aut ego indigna fui illis aut illi mi
forsitan digni non fuerunt quia forsitan
uiro alii conseruasti me. Non est enim
in hominis potestate consilium tuum. Hoc autem pro
certo habet omnis qui colit te quia uita eius
si in probatione fuerit coronabitur si autem
in tribulatione fuerit liberabitur et si in correp
tione fuerit ad misericordiam tuam peruenire
licebit. Non enim delectaris in perditioni
bz nris quia post tempestatem tranquillum
facis et post lacrimationem et fletum ex
ultationem. Sit nomen tuum ds isrl bn
dictum in secula. In illo tempore exau
dite sunt preces amborum in conspectu glorie summi
dei. Et missus est angelus dni scs rapha
hel ut curaret eos ambos quorum u
no tempore fuerant orationes in conspectu dni recita
te. III Igitur cum thobias puta IIII
ret orationem suam exaudiri ut mori po
tuisset uocauit ad se thobiam filium su
um dixitq illi. Audi fili mi uerba
oris mei et ea in corde tuo quasi fundamentum
construe. Cum acceperit ds animam meam cor
pus meum sepeli et honorem habebis matri tue
omnibz diebz uite eius. Memor enim esse debe

quanta pericula passa sit propter te in utero
2 suo. Cum autem et ipsa compleverit tempus
vite sue: sepelies eam circa me. Omnibus
3 autem diebus vite tue deum in mente habeto.
et cave ne quando peccato consentias. et pretermit
4 tas precepta dei nostri. Ex substantia tua fac e
lemosinam: et noli avertere faciem tuam
ab ullo paupere. Ita enim fiet: ut nec
a te avertatur facies domini. Quomodo po
tueris: ita esto misericors. Si multum
tibi fuerit habundanter tribue: si exiguum fu
erit. et exiguum libenter impertiri stu
de. Premium enim tibi bonum thesaurizas
in die necessitatis. quoniam elemosina ab
omni peccato et a morte liberat. et non patietur
animam ire in tenebras. Fiducia magna
erit coram summo deo elemosina omnibus
qui faciunt eam. Attende tibi fili mi ab omni
5 fornicatione. et preter uxorem tuam numquam
patiaris crimen scire. Superbiam numquam
6 in tuo sensu aut in tuo verbo dominari per
mittas: in ipsa enim initium sumpsit omnis
7 perditio. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit
statim mercedem ei restitue. et merces
mercennarii tui apud te omnino non ma
neat. Quod ab alio oderis fieri tibi. vide ne
8 alteri aliquando tu facias. Panem tuum cum e
9 surientibus et egenis comede: et de ve
stimentis tuis nudos tege. Panem tu
um et vinum tuum super sepulturam iusti
constitue et noli ex eo manducare et
10 bibere cum peccatoribus. Consilium semper a
sapiente perquire. Omni tempore benedic
11 deum. et pete ab eo ut vias tuas di
rigat. et omnia consilia tua in ipso permaneant.
12 Indico etiam tibi fili mi dedisse me x ta
lenta argenti dum infantulus esses
gabelo in rages civitate medorum. et cy
rographum eius apud me habeo. Ideo

perquire quomodo ad eum pervenias. et recipi
as ab eo supra memoratum pondus argen
ti. et restituas ei cyrographum suum.
Noli timere fili mi. Pauperem quidem
vitam gerimus. sed multa bona habebimus
si timuerimus deum. et recesserimus ab omni
peccato. et fecerimus bene. V
Tunc thobias respondit patri suo:
et dixit. Omnia quecumque precepi
sti mihi faciam pater. quomodo autem
hanc pecuniam requiram ignoro. Ille
me nescit: et ego illum ignoro. Quod
signum dabo ei? Sed neque viam per quam
pergatur illuc aliquando cognovi. Tunc pater suus
respondit illi: et dixit. Cyrographum quidem
illius penes me habeo: quod dum illi o
stenderis statim restituet. Sed perge
nunc et inquire tibi aliquem fidelem virum.
qui eat tecum salva mercede sua dum
adhuc vivo: ut recipias eam. Tunc egressus
tobias. invenit iuvenem stantem sple
ndidum. precinctum et quasi paratum ad ambulandum.
Et ignorans quod angelus dei esset. salutavit
eum et dixit. Unde te habemus bone iuvenis?
At ille respondit. Ex filiis israel. Et tobias
dixit ei. Nosti viam que ducit in regionem
medorum? Cui respondit. Novi. et omnia itinera
eius frequenter ambulavi. et mansi apud
gabelum fratrem nostrum qui moratur
in rages civitate medorum. que posita est
in monte egbatanis. Cui thobias ait.
Sustine me obsecro. donec hec ipsa nunciem
patri meo. Tunc ingressus thobias indi
cavit universa hec patri suo. Super que
admiratus pater: rogavit ut introiret
ad eum. Ingressus itaque salutavit
eum et dixit. Gaudium tibi semper sit. Et
thobias ait. Quale mihi gaudium
erit qui in tenebris sedeo et lumen celi

in medos. Cui ait iuvenis. Forti animo
esto: in proximo est ut a deo cureris.
Dixitque illi tobias. Numquid poteris
perducere filium meum ad gabelum in
rages civitatem medorum? Et cum redie
ris restituam tibi mercedem tuam. Et dixit
ei angelus. Ego ducam eum et reducam
ad te. Cui thobias respondit. Rogo te
indica mihi de qua domo aut de qua tribu
es tu. Cui raphahel angelus dixit. Genus
queris mercenarii an ipsum mercenari
um qui cum filio tuo eat? Sed ne forte
sollicitum te reddam: ego sum azarias
ananie magni filius. Et tobias respondit.
Ex magno genere es tu. Sed peto ne ira
scaris quod voluerim cognoscere genus tuum.
Dixit autem illi angelus. Ego sanum ducam
et sanum reducam tibi filium tuum. Respondit
autem tobias et dixit. Bene ambuletis et
sit deus in itinere vestro et angelus eius co
mitetur vobiscum. Tunc paratis omnibus
que in via erant portanda, fecit tobias
vale patri suo et matri sue, et ambula
verunt ambo simul. Cumque profecti essent
cepit flere mater eius et dicere. Bacu
lum senectutis nostre tulisti et transmi
sisti a nobis. Numquam fuisset ipsa pecunia
pro qua misisti eum. Sufficiebat nobis
paupertas nostra ut divitias computaremus
hoc quod videbamus filium nostrum. Dixitque
ei tobias. Noli flere: salvus perveniet
filius noster et salvus revertetur ad nos,
et oculi tui videbunt eum. Credo enim quod
angelus dei bonus comitetur ei et bene di
sponat omnia que circa ipsum geruntur, ita ut
cum gaudio revertatur ad nos. Ad hanc vo
cem cessavit mater eius flere et tacuit.

VI

Profectus est autem tobias et canis
secutus est eum. Et mansit prima man
sione iuxta fluvium tygris. Et exivit ut
lavaret pedes suos, et ecce piscis imma
nis exivit ad devorandum eum. Quem
expavescens tobias clamavit voce
magna dicens. Domine invadit me. Et
dixit ei angelus. Apprehende branchiam eius
et trahe eum ad te. Quod cum fecisset attraxit
eum in siccum et palpitare cepit ante pe
des eius. Tunc dixit ei angelus. Exen
tera hunc piscem et cor eius et fel et iecur
repone tibi; sunt enim hec necessaria ad medica
menta utiliter. Quod cum fecisset assavit
carnes eius et secum sustulerunt in via.
Cetera salierunt que sufficerent eis quousque
pervenirent in rages civitatem medorum.
Tunc interrogavit tobias angelum et
dixit ei. Obsecro te azarias frater ut dicas
mihi quod remedium habebunt ista que de
pisce servari iussisti. Respondens que an
gelus dixit ei. Cordis eius particulam
si super carbones ponas, fumus eius ex
tricat omne genus demoniorum sive a
viro sive a muliere ita ut ultra non ac
cedat ad eos. Et fel valet ad ungendos
oculos in quibus albugo fuerit et sana
buntur. Et dixit ei thobias. Ubi vis
ut maneamus? Respondens que angelus ait.
Est hic raguel nomine propinquus
tuus de tribu tua et hic habet filiam nomine
sarram. Sed neque masculum neque femi
nam ullum habet alium preter eam.
Tibi debetur omnis substantia eius et oportet te
eam accipere coniugem. Pete ergo eam
a patre eius et dabit tibi eam uxorem. Tunc
respondit tobias et dixit. Audivi quod tradita
est viris septem et mortui sunt. Sed et hoc au
divi quod demonium illos occidit. Timeo
ergo ne forte et mihi hec eveniant, et cum
sim unicus parentibus meis deponam

senectutem illorum cum iusticia ad ipsos.
Tunc angelus raphahel dixit ei. Audi
me et ostendam tibi qui sunt quibus pre
ualere potest demonium. Hii namque qui
coniugium ita suscipiunt ut deum a se
et a sua mente excludant. et sue libidi
ni ita uacent sicut equus et mulus
quibus non est intellectus. habet potestatem demo
nium super eos. Tu autem cum acceperis eam
ingressus cubiculum per tres dies con
tinens esto ab ea. et nichil aliud nisi ora
tionibus uacabis cum ea. Ipsa autem nocte
incenso iecore piscis fugabitur demo
nium. Secunda uero nocte in copulatione sanctorum
patriarcharum admitteris. Tertia
autem nocte benedictionem consequeris ut filii
ex uobis incolumes procreentur. Transacta
autem tertia nocte accipies uirginem cum
timore domini. amore filiorum magis quam
libidinis ductus. ut in semine abrahe
benedictionem in filiis consequaris. VII
Ingressi sunt autem ad raguelem. et suscepit
eos raguel cum gaudio. Intuensque
thobiam raguel. dixit anne uxori
sue. Quam similis est iuuenis iste consob
rino meo. Et cum hec dixisset ait. Unde estis
iuuenes fratres nostri. At illi dixerunt. Ex
tribu neptalim sumus. ex captiuitate ni
niue. Dixitque illis raguel. Nostis tho
biam fratrem meum. Qui dixerunt. Noui
mus. Cumque multa bona loqueretur de eo.
dixit angelus ad raguel. Tobias de quo
interrogas pater huius est. Et misit se ra
guel. et cum lacrimis osculatus est eum.
Et plorans super collum eius dixit. Bene
dictio sit tibi fili mi. quia boni et optimi ui
ri filius es. Et anna uxor eius et sarra
filia ipsorum lacrimate sunt. Postquam autem lo
cuti sunt precepit raguel occidi arietem

et parari conuiuium. Cumque hortaretur eos
discumbere ad prandium. tobias dixit.
Hic ego hodie non manducabo neque
bibam. nisi prius petitionem meam confir
mes. et promittas michi dare sarram fili
am tuam. Quo audito uerbo raguel ex
pauit. sciens quid euenerit illis vii
uiris. et timere cepit ne forte et huic
similiter accideret. Et cum nutaret et non da
ret ullum petenti responsum. dixit ei an
gelus. Noli timere dare illam isti. quoniam
huic timenti deum debetur coniux filia
tua. propterea alius non potuit habere illam.
Tunc dixit raguel. Non dubito quod deus
preces et lacrimas meas in conspectu suo
admiserit. et credo quoniam ideo uos fecit
ad me uenire ut ista coniungeretur cog
nationi sue. secundum legem moysi. Et nunc
noli dubium gerere. quod tibi eam tradam.
Et apprehendens dexteram filie sue dex
tere tobie tradidit dicens. Deus abraham
et deus ysaac et deus iacob sit uobiscum. et
ipse uos coniungat. impleatque benedicti
onem suam in uobis. Et accepta carta
fecerunt conscriptionem coniugii. Et post
hec epulati sunt benedicentes deum. Vo
cauitque ad se raguel annam uxorem
suam. et precepit ei ut prepararet alte
rum cubiculum. Et introduxit eo sarram
filiam suam. et lacrimata est. Dixitque ei.
Forti animo esto filia mi. Dominus celi det
tibi gaudium pro tedio quod perpessa es. Post
quam cenauerunt. introduxerunt iuuenem ad eam.
Recordatus itaque tho VIII
bias sermonis angeli protulit
de cassidile suo partem iecoris. posuit
que eam super carbones uiuos. Tunc
raphahel angelus apprehendit demo
nium. et religauit eum in deserto superioris

egipti. Tunc hortatus est virginem Tobias, dixitque ei: Sarra exurge, et deprecemur Deum hodie et cras et secundum cras, quia his tribus noctibus Deo iungimur. Tertia autem transacta nocte in nostro erimus coniugio. Filii quippe sanctorum sumus, et non possumus ita coniungi sicut gentes que ignorant Deum. Surgentes autem pariter instanter orabant ambo simul ut sanitas daretur eis. Dixitque Tobias: Domine Deus patrum nostrorum, benedicant te celi et terra, et mare, et fontes, et flumina, et omnes creature tue que in eis sunt. Tu fecisti Adam de limo terre, dedistique ei adiutorium + Euam +. Et nunc Domine tu scis quia non luxurie causa accipio sororem meam, sed sola posteritatis dilectione in qua benedicatur nomen tuum in secula seculorum. Dixit itaque Sarra: Miserere nobis Domine, miserere nobis, ut consenescamus ambo pariter sani. Et factum est circa pullorum cantum, accersiri iussit Raguel servos suos, et abierunt cum eo ut foderent sepulchrum. Dicebat enim: Ne simili modo evenerit ei quod et ceteris illis VII qui sunt ingressi ad eam. Cumque parassent fossam, reversus ad uxorem suam Raguel dixit ei: Mitte unam ex ancillis tuis, et videat si mortuus est, ut sepeliam eum antequam illucescat. At illa misit unam ex ancillis suis. Que ingressa cubiculum reperit eos salvos et incolumes, pariter dormientes. Et reversa nuntiavit bonum nuntium. Et benedixerunt Dominum, Raguel videlicet et Anna uxor eius, et dixerunt: Benedicimus te Domine Deus Israel, quia non contigit nobis quemadmodum putabamus. Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam, et exclusisti a nobis inimicum persequentem nos. Misertus es autem duobus unicis. Fac eos Domine plenius benedicere te, et sacrificium tibi laudis tue et sue sanitatis offerre, ut cognoscat universitas gentium quia tu es Deus solus in universa terra. Statimque precepit servis suis Raguel ut replerent fossam quam fecerant priusquam illucesceret. Uxori autem sue dixit ut instrueret convivium, et prepararet omnia que in cibos erant iter agentibus necessaria. Duas quoque vaccas pingues et IIII arietes occidi fecit, et parari epulas omnibus vicinis suis et cunctis amicis. Et adiuravit Raguel Tobiam ut duas ebdomadas moraretur apud eum. De omnibus autem que possidebat Raguel dimidiam partem dedit Thobie, et fecit hanc scripturam ut pars dimidia que superaret post obitum eorum Tobie dominio deveniret.

IX

Tunc vocavit ad se Tobias angelum quem quidem hominem estimabat, dixitque ei: Azarias frater, peto ut auscultes verba mea. Si meipsum tradam tibi servum, non ero condignus providentie tue. Tamen obsecro te ut accipias tibi animalia sive servitia, et vadas ad Gabelum in Rages civitatem Medorum, reddasque ei cyrographum suum, et recipias ab eo pecuniam, et roges eum venire ad nuptias meas. Scis enim ipse quoniam numerat dies pater meus, et si tardavero una die plus, contristabitur anima eius. Et certe vides quomodo Raguel adiuravit me, cuius adiuramentum spernere non possum. Tunc Raphahel assumens IIII de servis Raguelis et duos camelos, in Rages civitatem Medorum perrexit. Et inveniens Gabelum dedit ei cyrographum suum, et recep

omnem pecuniam. Indicavitque ei de
tobia filio tobie omnia que gesta sunt.
fecitque eum secum venire ad nuptias.
Cumque ingressus esset domum Ragu
elis invenit tobiam discumbentem et
exiliens osculati sunt se invicem. Et
flevit gabelus benedixitque deum et dixit.
Benedicat te dominus deus israel quia filius es
viri optimi et iusti et timentis deum et
elemosinas facientis. Et dicatur benedictio
super uxorem tuam et super parentes vestros
et videatis filios vestros et filios filiorum
vestrorum usque in tertiam et quartam generationem
et sit semen vestrum benedictum a deo israel qui
regnat in secula seculorum. Cumque omnes
dixissent amen accesserunt ad
convivium. Sed et cum timore domini
nuptiarum convivium exercebant.

X

Cum vero moras faceret tobias
causa nuptiarum sollicitus erat
pater eius tobias dicens. Putas quare
moratur filius meus aut quare detentus
est ibi? Putas ne gabelus mortuus est
et nemo illi reddat pecuniam? Cepit autem
contristari nimis ipse et anna uxor eius
cum eo et ceperunt ambo simul flere
eo quod die statuto minime reverteretur
filius eorum ad eos. Flebat igitur mater eius
irremediabilibus lacrimis atque dice
bat. Heu me fili mi ut quid te misimus
peregrinari lumen oculorum nostrorum ba
culum senectutis nostre solatium vite no
stre spem posteritatis nostre. Omnia
simul in te uno habentes te non debui
mus dimittere a nobis. Cui dicebat tho
bias. Tace et noli turbari sanus est
filius noster. Satis fidelis est vir ille cum
quo misimus eum. Illa autem nullo modo
consolari poterat sed cotidie exiliens
circumspiciebat et circuibat vias omnes
per quas spes remeandi videbatur ut
procul videret eum si fieri posset redeuntem.
At vero raguel dicebat ad generum
suum. Mane hic et ego mittam nun
tium salutis de te ad patrem tuum.
Cui thobias dixit. Ego novi quia
pater meus et mater mea modo dies
computant et cruciatur spiritus eorum in ipsis.
Cumque verbis multis rogaret raguel
thobiam et ille eum nulla ratione
vellet audire tradidit ei sarram
et dimidiam partem omnis substantie sue in pu
eris in puellis in pecudibus in came
lis et in vaccis et in pecunia multa et
salvum atque gaudentem dimisit eum
a se dicens. Angelus domini sanctus sit in itine
re vestro perducatque vos incolumes et inve
niatis omnia recta circa parentes vestros et
videant oculi mei filios vestros priusquam
moriar. Et apprehendentes parentes filiam suam
osculati sunt eam et dimise
runt ire monentes eam honorare socer
os diligere maritum regere familiam gu
bernare domum et seipsam irreprehen
sibilem exhibere. Cumque reverterentur per
venerunt in charran que est in medio itinere
contra ninivem undecimo die.

XI

Dixitque angelus. Tobia frater scis
quemadmodum reliquisti patrem tu
um. Si placet itaque tibi precedamus
et lento gradu sequantur iter nostrum
familie simul cum coniuge tua et cum
animalibus. Cumque hoc placuisset ut irent
dixit raphahel ad tobiam. Tolle
tecum ex felle piscis erit enim neces
sarium. Tulit itaque thobias ex fel
le illo et abierunt. Anna vero sede
bat secus viam cotidie in supercilio

montis· unde respicere poterat de lon
ginquo· Idum ex eodem loco specula
retur adventum eius· vidit a longe·
et illico cognovit venientem filium suum
et currens nuntiavit viro suo dicens:
Ecce venit filius tuus· Dixitque ra
phahel ad thobiam· At ubi introieris
domum tuam· statim adora dominum deum
tuum et gratias agens ei accede ad pa
trem tuum et osculare eum· Statimque
lini super oculos eius ex felle isto piscis quod
portas tecum· Scias enim quod mox aperi
entur oculi eius et videbit pater tuus lumen
celi· et in aspectu tuo gaudebit· Tunc
precucurrit canis qui simul fuerat in via
et quasi nuntius adveniens· blandimento
sue caude gaudebat· Exurgens
autem cecus pater cepit offendens pe
dibus currere· et data manu puero· occurrit
obviam filio suo· Et suscipiens oscu
latus est eum cum uxore sua et ceperunt
flere pre gaudio· Cumque adorassent
deum et gratias egissent consederunt· Tunc
sumens tobias de felle piscis· linivit
oculos patris sui· Et sustinuit quasi
dimidiam fere horam· cepitque albu
go ex oculis eius quasi membrana ovi egre
di· Quam apprehendens thobias traxit
ab oculis eius· statimque visum recepit·
Et glorificabant deum· ipse videlicet et uxor
eius et omnes qui sciebant eum· Dice
batque thobias· Benedico te domine deus
israel quia tu castigasti me et tu sana
sti me· Ecce video thobiam filium
meum· Ingressa est etiam post vii di
es sarra uxor eius· et omnis familia
et pecora sana· et cameli· et pecunia
multa uxoris· et illa alia pecunia que
receperat a gabelo· Et narravit parentibus

suis omnia beneficia dei que fecisset circa
eum per hominem qui eum duxerat· Vene
runtque achior et nabath consobrini to
bie gaudentes ad tobiam et congratulan
tes ei de omnibus bonis que circa illum
ostenderat deus· et per vii· dies epulan
tes cum gaudio magno gavisi sunt·

XII

Tunc vocavit ad se
thobias filium suum· dixitque ei·
Quid possumus dare viro isti sancto qui
venit tecum· Respondens tobias dixit
patri suo· Pater quam mercedem dabimus
ei· aut quid dignum poterit esse beneficii
is eius· Me duxit et reduxit sanum·
pecuniam a gabelo ipse suscepit· ux
orem ipse me habere fecit· et demonium ab
ea ipse compescuit· gaudium parentibus
eius fecit· meipsum a devoratione
piscis eripuit· te quoque lumen videre celi
fecit· et bonis omnibus per eum reple
ti sumus· Quid illi ad hec dignum
poterimus dare· Sed peto pater mi
ut roges eum si forte dignetur me
dietatem de omnibus que allata sunt
assumere· Et vocantes eum pater et filius
tulerunt eum in partem· et rogare eum ce
perunt ut dignaretur dimidiam partem
omnium que attulerant acceptam habere· Tunc
dixit eis occulte· Benedicite deum celi
et coram omnibus viventibus confitemini
illi· quia fecit vobiscum misericordiam suam·
Etenim sacramentum regis abscondere
bonum est· opera autem dei revelare et confiteri
honorificum est· Bona est oratio cum ieiu
nio· et elemosina magis quam thesauros
auri condere· Quoniam elemosina liberat a mor
te· et ipsa est que purgat peccata et facit
invenire vitam eternam· Qui autem faciunt
peccatum et iniquitatem· hostes sunt anime

sue. Manifesto g° uob ũitatem. ⁊
n̄ abscondam a uob̄ sermone ocl'
tum. Qn̄ orabas cum lacrimis ⁊ sepe
liebas mortuos. ⁊ derelinq̄bas p̄n
dium. ⁊ mortuos abscondebas p
diem in domo tua. ⁊ nocte sepeliebas.
ego obtuli orōm tuā domino. Et q̄
acceptus eras deo. nece fuit ut tēp
tatio pbaret te. Et nūc misit me dn̄s
ut curarem te ⁊ sarram uxorē filii
tui a demonio liberarem. Ego enī sū
raphahel angl's. unus ex vii. qui
astamus an̄ dn̄m. Cumq; hec audis
sent turbati s̄. ⁊ trementes ceci̊de
runt sup faciem suā. Dixitq; eis a̅
gelus. Pax ub̄. Nolite time. Etenī
cum ēem uobcum p uoluntatē di.
uidebar quidē uobcum manduca
re ⁊ bibe. s; ego cibo inuisibili ⁊ potu
qui ab homib; uideri n̄ p̄t utor. Tēp
est ergo ut reuertar ad eum q̄ me misit.
Vos aū bn̄dicite dm̄. ⁊ narrate oīa
mirabilia eius. ipm bn̄dicite ⁊ ca
tate illi. Et cum hec dixiss; ab aspcu
eo; ablatus ē. ⁊ ultra eum uidē no
potuit. Tunc p̄strati p horas tres
i faciem bn̄dixerunt dm̄. Et exurge
tes narraurunt oīa mirabilia eius.

XIII

Aperiens aū tobias se
nior os suum bn̄dixit dm̄. ⁊
dixit. Magnus es dn̄e in eternum ⁊
in omīa s̄cla regnū tuū. qm̄ tu fla
gellas ⁊ saluas. di. ducis ad īfero'
⁊ reducis. ⁊ n̄ē qui effugiat manū
tuā. Confitemī dn̄o filii isr'l. ⁊ i co
gentiū laudate eū. qm̄ ideo dispsit
uos īter gentes q̄ ignorant dm̄. ut
uos enarretis mirabilia eī'. ⁊ facia
tis scire eos. q̄ n̄ e ali' d̄s omp̄s p̄t eū.

Ipse castigauit nos p iniq̄tates nr̄as.
⁊ ipse saluauit nos p mīām suā.
Aspicite ergo que fecit nobcū. ⁊ cū
timore ⁊ tremore ɔfitemī illi. rege
q; s̄clo; exaltate in opib; ur̄is. Ego
aū in t'ra captiuitatis mee ɔfite
bor illi. qm̄ ostendit maiestatē su
am i gentē peccatrem. Conuertimī
itaq; peccatores ⁊ facite iustīam
coram d̄o. credentes q̄d faciet ubcū
mīām suā. Ego aūt ⁊ aīa mea i eo
letabimur. Bn̄dicite dn̄m omēs
el'ci eius. agite dies letitie ⁊ ɔfite
mini illi. Ierl'm ciuitas dei. castiga
uit te dn̄s i opib; manuū tuar. Cō
fitē dn̄o in bonis ⁊ bn̄dic dm̄ s̄clo;
ut reedificet inte tab'nacl'm suū
⁊ reuocet ad te om̄s captiuos ⁊ gaude
as i o s̄cla s̄clo;. Luce splendida ful
gebis. ⁊ omnes fines t're adorabūt
te. Nationes ex longinquo ad te ue
nient. ⁊ mun'a deferentes adorab'
dn̄m inte. ⁊ t'ram tuā i s̄cificatio
nem hebunt. Nomē eī magnū īuo
cabunt i te. Et maledcī erunt qui
ɔtempserūt te. ⁊ ɔdempnati erūt
qui blasphemauīt te. bn̄dictiq;
erūt qui edificauīt te. Tu aū leta
bis in filiis tuis. qm̄ om̄s bn̄dice
tur. ⁊ ɔgregabunt ad dn̄m. Bti om̄s
qui diligūt te ⁊ qui gaudēt s' pace
tua. Anima mea bn̄dic dn̄m. qm̄
libauit ierl'm ciuitatē suā. Btūs ero
si fuerint reliquie seminis mei ad
uidendā claritatē ierl'm. Porte ierl'm
ex saphiro ⁊ smaragdo edificabū
tur. ⁊ ex lapide p̄tioso om̄s circuitū
muro; eius. Ex lapide candido ⁊
mundo om̄s platee ei' sternent̄ ⁊ p

ruinas eius alla cantabitur. Benedictus
dominus qui exaltavit eam. ut sit re-
gnum eius in secula seculorum. super eam amen.
Et consummati sunt omnes XIIII
sermones thobie. Et postquam
illuminatus est vixit annis xl duobus
et vidit filios nepotum suorum. Comple-
tis itaque annis c duobus sepultus est
honorifice in ninive. Quinquaginta namque
et sex annorum oculorum lumen amisit
sexagenarius vero recepit. Reliquum
vero vite sue in gaudio fuit et cum bono
profectu timoris dei perrexit in pace. In
hora autem mortis sue vocavit ad se to-
biam filium suum et vii iuvenes fi-
lios eius nepotes suos dixitque eis.
Prope erit interitus ninive. Non enim ex-
cidet verbum domini. Et fratres nostri qui dispersi
sunt a terra israel revertentur ad eam. Omnis
autem deserta terra eius replebitur et domus
dei que in ea incensa est iterum reedificabitur
ibique revertentur omnes timentes deum.
Et relinquent gentes ydola sua
et venient in ierusalem et inhabitabunt in ea.
Et gaudebunt in ea omnes reges terre
adorantes regem israel. Audite ergo filii
mei patrem vestrum. Servite domino in veritate
et inquirite ut faciatis que sunt placi-
ta illi. Et filiis vestris mandate ut
faciant iustitias et elemosinas ut
sint memores dei et benedicant eum
in omni tempore in veritate et in tota virtute sua.
Nunc ergo filii audite me et nolite
te manere hic. Sed quacumque die se-
pelieritis matrem vestram circa me in
uno sepulchro. ex eo dirigite gres-
sus vestros ut exeatis hinc. Video
enim quia iniquitas eius finem dabit ei.
Factum est autem post obitum matris sue

thobias abscessit ex ninive cum
uxore sua et filiis et filiorum filiis et
reversus est ad soceros suos. Invenit-
que eos incolumes in senectute bona.
et curam eorum gessit. Et ipse clausit
oculos eorum et omnem hereditatem domus
raguelis ipse percepit. Viditque quintam
generationem filios filiorum suorum. Et
completis annis nonaginta novem in
timore domini cum gaudio sepelie-
runt eum. Omnis autem cognatio eius et omnis
generatio eius in bona vita et in sancta
conversatione permansit. ita ut accep-
ti essent tam deo quam hominibus et
cunctis habitatoribus terre. Explicit
liber Thobie. Incipit prologus in librum Judith.

Apud hebreos
liber iudith
inter agiogra-
pha legitur.
cuius auctori-
tas ad robo-
randa illa
que in conten-
tionem venerunt minus ydonea iudi-
catur. Caldeo tamen sermone conscrip-
tus inter hystorias computatur. Sed quia
hunc librum synodus nicena in numero
sanctarum scripturarum legitur computasse.
acquievi postulationi vestre immo ex-
actioni. et sepositis occupationibus
quibus vehementer artabar. huic
unam lucubratiunculam dedi. magis
sensum ex sensu. quam ex verbo ver-
bum transferens. Multorum codicum
varietatem viciosissimam amputa-
vi. sola ea que intelligentia integra
in verbis chaldeis invenire potui la-
tinis expressi. Accipite iudith vi-